

Hiradó szolgálat

A testület rádióhálózatának kiépítésére a harmancas években került sor. A belügyminisztérium, valamint a csendőrkerület és osztályparancsnokságok egy-egy rövidhullámú rádióleadó készüléket, míg a csendőrőrsök vevőkészüléket kaptak. Az adás titkosan, előre meghatározott váltakozó időpontokban történt, amiről a napos a lehallgatás/vétel után az őrsparancsnoknak írásban jelentést tett. Így jutottak el az azonnali intézkedést igénylő rendelkezések, körözések, bírósági letartóztatások, végzések az arra illetékes területi alakulatokhoz.

A hiradó szolgálat felállítása kiemelt fontossággal bírt, hiszen felállításának célja az volt, hogy a csendőrség a szolgálat ellátására a rádióhullámok útján is képes legyen. A csendőrség rádióhíradásának oszlopai a hiradóőrsök és rádióállomások voltak.

A hiradóőrsök működési területe tereptárgyakkal nem volt körülhatárolható, mivel annak határai a 1.5 méteres hullámhossznál kezdődtek és a 30 000 méteres hullámhossznál végződtek. A működése körzetek határai azonban minden esetben fedték egymást.

Működésük során ellátták a rádió-megfigyelő szolgálatot, melynek célja adatok gyűjtése volt, hogy azokat a nyomozásoknál hasznosíthassák. Ezenkívül az illegálisan működő rádióadó-állomások helyszínének behatárolása, felkutatása, műszaki eszközökkel történő bemérése is feladatkörükbe tartozott, melyet nem egy helyről megfigyelve végeztek, hanem a könnyebb felderítés érdekében helyüket változtatva, a területen szétszórta.

Ezenkívül kötelességük volt a nemzetközi rádióadások lehallgatása is, valamint az anyag-karbantartás és az eszközök javításának végzése.

A híradás az előbbi feladatain kívül fontos szerepet kapott a területi visszatérések időszakában is, így a Felvidék és Kárpátalja megszállásakor. Ekkor például a Csallóközbe bevonuló csendőrszázadok és az előljáró honvéd-hadtestparancsnokság csendőr összekötőtisztje között az összeköttetés a híradóeszközök hiánya miatt teljesen lehetetlenné vált volna, de az azonnal üzembe helyezett csendőrségi rádió-adóállomások ezt kiküszöbölték.

A rádióállomások 1938. november 8. és december 9. között 412 táviratot adtak le, illetve vettek. 1939. tavaszán Kárpátalja elfoglalásánál, a felvidéki területek megszállásával szerzett tapasztalatok indították a vezetőséget arra, hogy az összpontosított csendőrségi erőhöz már rádió-adóállomásokat is elrendeljenek. Az általuk továbbított táviratok száma 1939. március 15. és június 26. közötti időszakban már elérte a 2989-at, ami fényesen bizonyította e szolgálat kulcsfontosságát.

A hiradó szolgálat a testület központi vezetése alatt álló csendőr közlekedési és hiradó osztályparancsnokság alárendeltségébe tartozott, melyen belül a budapesti székhelyű hiradó-szárnyparancsnokság látta el a kiinduláskori hét hiradó őrs feletti felügyeletet, melyek a csendőrkerületi-parancsnokság székhelyeire voltak telepítve. A revíziós időszakban további négy őrssel bővült a szervezet, így őrs települt Budapesten, Székesfehérváron, Szombathelyen, Pécsen, Szegeden, Debrecenben, Miskolcon, Kassán, Kolozsváron, Marosvásárhelyen, valamint Ungváron, őrsönként hat-hat főnyi legénységgel, mely alól kivételt a Budapest-Békésmegyeren állomásozó őrs képezett, rendszeresített nyolc főjével, mely 1941. április 9-ével alakult az addigi Budapest 1. sz. hiradóőrsből, mialatt megszűnt a Budapest 2., valamint a gödöllői és a kenderesi őrs is. E szolgálati ág kiépülésének gátját a háború jelentte, így az 1944. augusztus 1-vel létrehozott nagyváradai hiradó-szárnyparancsnokság már csak kerete maradt a tervezett felállítandó új alakulatoknak.

*v. Kiss Gábor
m. kir. csendőr főhadnagy*